

STOGODIŠNJA TRADICIJA OBRAZOVANJA UČITELJA U GOSPIĆU

Sto godina učiteljskog obrazovanja u Gospiću, monografija,
urednice Vesna Grahovac-Pražić i Sanja Vrcić-Mataija,
Sveučilište u Zadru, Zadar, 2019.

Povijest stogodišnjeg obrazovanja učitelja u Gospiću dobila je zasluženu monografsku obradu u knjizi *Sto godina učiteljskog obrazovanja u Gospiću*, urednica Vesne Grahovac-Pražić i Sanje Vrcić-Mataija, objavljenu u jubilarnoj 2019. godini u okviru izdavačke djelatnosti Sveučilišta u Zadru. Na više od 250 stranica ispisana je povijest učiteljskog obrazovanja u Gospiću, upotpunjena nastavnim programima, povijesnim dokumentima, arhivskim gradivom i fotografijama koje vizualno upotpunjuju tekstualni dio monografije.

Napisana kao cjelovita povijest obrazovanja učitelja u Gospiću, monografija je strukturirana kroz dvije velike cjeline: povijesnu (koncipirana kroz pregled najvažnijih događaja ustanova u okvirima kojih su se obrazovali učitelji u Gospiću te sjećanja bivših učenika, studenata i profesora) i suvremenu (koncipirana kroz poglavlja u kojima se predstavlja raznolika djelatnost Odjela za nastavničke studije u Gospiću). Osim urednica, koje su ispisale najveći dio monografije (prvi, povijesni dio – izv. prof. dr. sc. Vesna Grahovac-Pražić; drugi, suvremeni dio – izv. prof. dr. sc. Sanja Vrcić-Mataija), nekoliko su poglavlja napisale nastavnice i knjižničarka Odjela (doc. dr. sc. Jasminka Brala-Mudrovčić, Osiguravanje kvalitete na Odjelu za nastavničke studije u Gospiću, izv. prof. dr. art. Ana Vivoda, Umjetnički doprinos stogodišnjoj tradiciji obrazovanja učitelja u Gospiću, doc. dr. sc. Jadranka Brkić-Vejmelka, Poučavanje prirodoslovlja na Odjelu za nastavničke studije u Gospiću, doc. dr. sc. Anela Nikčević-Milković, Sveučilišni ogranak Alumni kluba Odjela za nastavničke studije u Gospiću, dipl. knjiž. Dubravka Čanić, Knjižnica Odjela za nastavničke studije u Gospiću). Prigodnu je riječ o učiteljskom pozivu napisala rektorica Sveučilišta u Zadru prof. dr. sc. Dijana Vican, naglašavajući ulogu učitelja kao prijenosnika kulturnih, društvenih i nacionalnih vrijednosti u različitim povijesnim prilikama.

Uvažavajući sve promjene kroz koje je prolazio sustav obrazovanja učitelja, urednice i autorice monografije prišle su zahtjevnom istraživanju povijesti učiteljskog poziva u Gospiću rekonstruirajući stoljeće u kojemu se neprekidno mijenjao sustav učiteljskog obrazovanja na lokalnoj i nacionalnoj razini. Povijesni dio monografije strukturiran je kroz pet poglavlja; u prvomu se poglavlju *Učiteljska škola u Gospiću (1919.-1965.)* donosi povijesni pregled djelovanja srednjoškolske ustanove u kojoj su se, najprije kroz četverogodišnje, a potom petogodišnje trajanje škole, obrazovali učitelji u različitim povijesnim, društvenim, političkim i kulturološkim okolnostima. U monografiji su navedeni predmeti koji su se počevali iz vremena prije Drugog svjetskog rata, socijalističke Jugoslavije te ostali pedagoški podatci, a kroz ulomke zapisnika nastavnčkih vijeća oslikan je život nastavnika i učenika. Drugo poglavlje – *Pedagoška akademija u Gospiću 1962.-1977.*, donosi povijest akademskog obrazovanja učitelja u Gospiću, od osnutka Pedagoške akademije u Gospiću (1962.), preko programske koncepcije, uključivanja u Sveučilište u Rijeci do niza zanimljivih pedagoških podataka vezanih uz nastavnike, studente te čelnike ustanove. Poglavlje *Sveučilišni učiteljski studij 1977.-1998.* donosi prikaz uključivanja Pedagoške akademije u Pedagoški fakultet te proces izjednačavanja učiteljskog studija s drugim nastavnim studijima. U tom je povijesnom obrazovnom razdoblju, kao što se navodi, učiteljski studij od dvogodišnjeg postao četverogodišnji znanstveni sveučilišni studij kojim se stjecala visoka stručna sprema i zvanje – diplomirani učitelj. U četvrtom poglavlju *Visoka učiteljska škola 1998.-2006.* govori se o učiteljskom studiju kao četverogodišnjem stručnom studiju s pojačanim predmetom Engleski jezik te svim aktivnostima u kojima je sudjelovala Visoka učiteljska škola. Pored nastavnog programa navode se kraći životopisi čelnika i popis svih djelatnika. Peto poglavlje *Odsjek za učiteljski studij u Gospiću Učiteljskog fakulteta u Sveučilišta u Rijeci 2006.-2011.* donosi sliku preustroja učiteljskog obrazovanja prema bolonjskim procesima i udruživanju Visoke učiteljske škole u Gospiću i Visoke učiteljske škole u Rijeci u Učiteljski fakultet. Učiteljski je studij u Gospiću, kao što se navodi u knjizi, u tom razdoblju postao petogodišnji s dva modula: modul Izvannastavnih slobodnih aktivnosti u razrednoj nastavi i Književno-jezični modul, kojim se stjecala visoka stručna sprema i zvanje – magistar primarnog obrazovanja. U pisanju prvoga dijela monografije, kao što navode urednice, najvažniji su izvori bili arhivsko gradivo pohranjeno u Državnom arhivu u Gospiću, potom odjelna građa te privatni izvori, dok su izvori građe za drugi dio monografije bili dostupniji – u odjelnoj arhivi i u sveučilišnoj publikaciji Godišnjak.

Drugi dio monografije, kao što je navedeno, odnosi se na Odjel za nastavničke studije u Gospiću kao sastavnicu Sveučilišta u Zadru (2011.-2019.). Strukturiran je kroz deset poglavlja u kojima se navode svi relevantni podatci o Odjelu za nastavničke studije u Gospiću. U prvom se poglavlju *Povijest i organizacijska struktura Odjela za nastavničke studije u Gospiću* donosi kratak povijesni prikaz prelaska učiteljskog studija u Gospiću sa Sveučilišta u Rijeci na Sveučilište u Zadru. U drugom se poglavlju *Nastavni programi* prikazuje učiteljski studijski program koji se izvodio na Odjelu od uključivanja na Sveučilište u Zadru do danas Treće je poglavlje posvećeno prikazu osiguravanja kvalitete na Odjelu, načinu rada odjelnog Povjerenstva za kvalitetu te pripadajućim odjelnim propisima. U četvrtom se poglavlju obrađuje znanstvena, umjetnička, nastavna i stručna djelatnost, uključujući prikaz tradicionalnog znanstvenog skupa Dani Šime i Ante Starčevića, izdavačka djelatnost, pregled znanstvenih i stručnih projekata u kojima sudjeluju nastavnici Odjela, međunarodna mobilnost nastavnog osoblja, prikaz održanih gostujućih predavanja i terenske nastave. Posebno se analizira umjetnički doprinos stogodišnjoj tradiciji obrazovanja učitelja u Gospiću kao i poučavanje prirodoslovlja na učiteljskom studiju u Gospiću. Donose se i stručne biografije s popisom najvažnijih radova svih trenutno zaposlenih nastavnika na Odjelu kao i popis nastavnika s drugih sveučilišnih odjela te vanjskih suradnika koji su sudjelovali u izvođenju nastave na Odjelu za nastavničke studije u Gospiću. U petom se poglavlju, naslovljenom *Studenti Odjela za nastavničke studije u Gospiću*, donosi prikaz svih aktivnosti vezanih uz studente i studentski život: nastavne, izvannastavne, stručne aktivnosti, volonterski rad, studentsko sudjelovanje na konferencijama, sudjelovanje u Erasmus+ programu, ostalim oblicima međunarodne mobilnosti, promocije i popis promoviranih studenata, djelatnost sveučilišnog ogranka Alumni kluba te djelovanje i repertoar studentskog zbora Degenija. U šestom se poglavlju donosi prikaz odjelne knjižnice, djelokrug i način rada, opis prostornih uvjeta te knjižni fond. Sedmo poglavlje *Kulturno i javno djelovanje Odjela za nastavničke studije u Gospiću* donosi prikaz svih važnih kulturnih događanja koja su se odvijali na Odjelu ili su ih organizirali nastavnici Odjela, od predstavljanja knjiga, preko manifestacije Festivala znanosti, svečanosti, obilježavanja prigodnih datuma te donosi pregled suradnje Odjela s obrazovnim, kulturnim, znanstvenim ustanovama i civilnim udrugama. U osmom se poglavlju donosi pregled događaja kojima je Odjel obilježio 100. godišnjicu obrazovanja učitelja u Gospiću. Deveto poglavlje donosi popis administrativnog i tehničkog osoblja

Odjela, a u posljednjem se donosi popis nagrada, priznanja, zahvalnica koje je dobio Odjel, studenti i nastavnici.

Monografiju su recenzirale stručnjakinje povijesti školstva – dr. sc. Štefka Batinić i doc. dr. sc. Sanda Uglešić. Treba svakako istaknuti i činjenicu da je monografija tiskana uz financijsku potporu Ministarstva znanosti i obrazovanja, Ličko-senjske županije i Grada Gospića što je doprinijelo njezinoj bogatoj opremi.

Tiskana u jubilarnoj godini stote obljetnice obrazovanja učitelja u Gospiću, monografija predstavlja dostojan rezultat istraživačkog rada i kao takva će, vjerujem, postati nezaobilazan izvor podataka svim budućim istraživačima gospičke i ličke povijesti učiteljskog obrazovanja.

Ines Cvitković Kalanjoš